

Bilaga 1

till Kungl. Maj:ts proposition
till riksdagen år 1922, nr 182.

Till herr statsrådet och chefen för Kungl. finansdepartementet.

Vid föredragning av riksdagens skrivelse nr 407 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 25 § 4 och 5 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker, dels och väckt motion angående bättre utnyttjande av den vid socker-tillverkningen anställda kontrollpersonalens arbetskraft beslöt Kungl. Maj:t den 26 september 1921 att bemyndiga chefen för finansdepartementet att tillkalla två sakkunniga personer, därav en representant för kontrollstyrelsen, för att verkställa utredning huruvida och på vad sätt kontrollen över sockertillverkningen må kunna förenklas, i syfte att kostnaden för densamma nedbringas, utan att kontrollens effektivitet äventyras. Enligt en samma dag dagtecknad ämbetsskrivelse har dåvarande statsrådet och chefen för finansdepartementet utsett undertecknade att verkställa ifrågavarande utredning och få vi härigenom avgiva följande utlåtande i den till oss hänskjutna frågan.

Enligt det till de sakkunniga överlämnade utdraget ur statsrådsprotokollet den 28 september 1921 över finansärenden har föredragande departementschefen vid ärendets föredragning angivit vissa riktlinjer för utredningen, vilka de sakkunniga ansett sig kunna sammanfatta i följande punkter, nämligen:
att syftet med utredningen är att vinna så stor besparing som möjligt;
att kontrollens effektivitet härvid ej får äventyras, varvid dock hänsyn bör tagas till den omständigheten, att sockerindustriens starka koncentration

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

trollen å tillverkningsplatsen till en bokföringsmässig granskning av tillverkningen, dels huruvida sockerskatten lämpligen skulle kunna utgå på råsocker i stället för, såsom nu är fallet, å raffinerat socker, varigenom en betydande besparing skulle ernås, då kontrollen kunde inskränkas att omfatta endast råsockerfabrikerna.

De sakkunniga hava inhämtat, att frågan om beredande av understöd till vissa kontrollörer, som genom omläggningen av kontrollen kunna komma att mista sin anställning, bör upptagas till behandling först på ett senare stadium.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 155 häft. (Nr 182. Bilaga.) 1

Bilaga 1

till Kungl. Maj:ts proposition
till riksdagen år 1922, nr 182.

Till herr statsrådet och chefen för Kungl. finansdepartementet.

Vid föredragning av riksdagens skrivelse nr 407 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 25 § 4 och 5 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker, dels och väckt motion angående bättre utnyttjande av den vid socker-tillverkningen anställda kontrollpersonalens arbetskraft beslöt Kungl. Maj:t den 26 september 1921 att bemyndiga chefen för finansdepartementet att tillkalla två sakkunniga personer, därav en representant för kontrollstyrelsen, för att verkställa utredning huruvida och på vad sätt kontrollen över sockertillverkningen må kunna förenklas, i syfte att kostnaden för densamma nedbringas, utan att kontrollens effektivitet äventyras. Enligt en samma dag dagtecknad ämbetsskrivelse har dåvarande statsrådet och chefen för finansdepartementet utsett undertecknade att verkställa ifrågavarande utredning och få vi härigenom avgiva följande utlåtande i den till oss hänskjutna frågan.

Enligt det till de sakkunniga överlämnade utdraget ur statsrådsprotokollet den 28 september 1921 över finansärenden har föredragande departementschefen vid ärendets föredragning angivit vissa riktlinjer för utredningen, vilka de sakkunniga ansett sig kunna sammanfatta i följande punkter, nämligen:

- att* syftet med utredningen är att vinna så stor besparing som möjligt;
- att* kontrollens effektivitet härvid ej får äventyras, varvid dock hänsyn bör tagas till den omständigheten, att sockerindustriens starka koncentration och stora omfattning samt den uppmärksamhet från allmänhetens och det offentligas sida, varför företagens verksamhet äro föremål, i och för sig utgöra en stark borgen för att bolagen noggrant uppfylla alla förpliktelser;
- att* anordnandet av s. k. öppen produktionskontroll i enlighet med vad i riksdagens skrivelse ifrågasatts vore förtjänt av allvarligt övervägande;
- att* det därjämte bör undersökas, dels om möjligen själva principen för den nuvarande sockerkontrollen kunde övergivas och en övergång ske från kontrollen å tillverkningsplatsen till en bokföringsmässig granskning av tillverkningen, dels huruvida sockerskatten lämpligen skulle kunna utgå på råsocker i stället för, såsom nu är fallet, å raffinerat socker, varigenom en betydande besparing skulle ernås, då kontrollen kunde inskränkas att omfatta endast råsockerfabrikerna.

De sakkunniga hava inhämtat, att frågan om beredande av understöd till vissa kontrollörer, som genom omläggningen av kontrollen kunna komma att mista sin anställning, bör upptagas till behandling först på ett senare stadium.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 155 häft. (Nr 182. Bilaga.) 1

Med hänsyn härtill hava de sakkunniga lämnat å sido eventuella understödsfrågor.

Råsockerbeskattning.

Bland de olika frågor, som hänskjutas till de sakkunniga, intager frågan om en möjlig övergång till råsockerbeskattning, fabrikskatt, ett särskilt rum, och må densamma därför framför andra ifrågasatta utvägar först upptagas till behandling.

De lokaler i råsockerfabrikerna, där råsockret utvinnes, hava förhållandevis begränsat utrymme och låta sig lätt övervakas, varför från denna synpunkt sett kontrollen vid en fabriksbeskattning skulle kunna bli billig. Men svårigheter uppstå därav, att råsockret kan hava olika beskaffenhet. Ur ett visst slags råsocker kan utvinnas mer konsumtionsvara, raffinad, än ur ett annat; sockret säges hava högre rendement i förra fallet än i senare. För att statens fiskaliska intressen skulle helt tillgodoses, kunde då den utvägen tänkas att med ledning av den erfarenhet, som med det gängse tillverkningssättet vunnits i avseende på det utvunna sockrets rendement, en viss maximikvalitetsgräns lades till grund för skatteberäkningen. Den omedelbara följden skulle emellertid härav bli, att tillverkarna inrättade sig för framställning av ännu mera högre renderande socker, vilket skulle från statens sida nödvändiggöra en höjning av kvalitetsgränsen, och så undan för undan till dess att vid råsockerfabrikerna så gott som rent socker framställdes. Detta skulle föra med sig ett bindande av för den nödiga nya maskinella utrustningen behövt kapital av betydande storlek, under det raffinaderierna till stor del finge stå outnyttjade, vilket ur nationalekonomisk synpunkt måste anses förkastligt. I vår sockerbeskattnings historia har något dylikt en gång förut skett, då man övergick från råvaruskatt, skatt å betor, till konsumtionsskatt, varigenom de i melassutsockringsanordningarna investerade miljonerna så gott som totalt förspillades.

För att undgå ett sådant missförhållande kunde den utvägen anlitas att beskatta råsockret efter det rendement det vid undersökning visade sig hålla. Detta förutsatte emellertid utförandet av hundratals kemiska analyser, vilket skulle fordra statliga laboratorier samt kemister i icke ringa antal. Härigenom uppstode så pass stora kostnader, att någon besparing i kontrollutgifter icke ernåddes. Därtill kommer, att det genom analys framkomna rendementsresultatet icke fullt överensstämmer med det utbyte raffinad, som verkligen erhålles, vilket kunde tillföra fabrikanten en dold premie såväl vid erläggande av den beräknade skatten som i synnerhet vid restitution. Råsockrets tullbehandling vid import finge också undergå förändring så till vida, att rendementsanalyser å densamma bleve nödvändiga.

Av ovan anförda skäl torde tanken på införandet av fabrikskatt böra övergivas, ehuru den annars kan anses ligga nära till hands, då hos oss skatten på brännvin sedan länge utgått enligt denna grund. Härvid är emellertid att märka, att brännvinets alkoholstyrka bekvämt kan genom tillförlitliga apparater utrönas.

Råvaruskatt.

Av övriga principer för sockerbeskattning äro skatter på betvikten och å betsaftens sockermängd ur räkningen såsom förande till ännu större premiering för tillverkaren. Ett annat intressant beskattningssätt må här i förbigående beröras, nämligen det av särskilda sockerbeskattningskommittéer år

1904 framställda förslaget om beskattning efter betornas vikt och sockerhalt, vilket förslag var baserat på genom kommitterades försorg anställda försök vid Kävlinge och Svedala sockerfabrik. Kontrollkostnaden beräknas vid detta beskattningssätt uppgå till ungefär en tredjedel av motsvarande kostnad för konsumtionsbeskattning. Ehuru vid dåvarande tidpunkt åtskilliga skäl talade för införandet av denna beskattningsform, torde nu, sedan det exaktaste beskattningssättet, konsumtionsbeskattningen, fått fast fot här i landet, densamma böra bibehållas, för den händelse avsevärda besparingar däri visa sig kunna göras.

Vid ett närmare studium av nu gällande författningar om beskattning av socker samt de anförda motiven för desamma finner man den ledande tanken däri hava varit att söka betaga fabrikanten varje tänkbar möjlighet att undandraga sig skatt. Bestämmelserna hava därför blivit stränga, och deras övervakande fordrar en talrik kontrollörstab. Detta torde också vara ofrånkomligt, om föreskrifterna skola vara allmängiltiga och således gälla för alla slags tillverkare, oavsett företagens storlek och organisation, deras ställning till staten och till samhället i övrigt. Men just beträffande sockerindustrin har utvecklingen hos oss gått i den riktningen, att det starkt kan ifrågasättas, huruvida icke åskådningssättet härvidlag borde underkastas en revision.

Sockertillverkningen bedrives endast av tvenne bolag med tillsammans 140,000,000 kronors aktiekapital, aktierna äro mycket spridda — på ej mindre än cirka 14,000 händer —, och bolagens verksamhet således mycket observerad av allmänheten. Deras storindustriella, centraliserade och rationella organisation lämnar många möjligheter till ingående kontroll. Och sådan hava företagen i själva verket upprepade gånger fått underkasta sig. Sockerindustrin har uppvuxit i tullskyddets hägn, och i samma mån industrien vuxit sig stark, ha statsmakterna ansett sig böra i högre grad bevaka statens finansiella intressen. Vid dylika tillfällen hava ingående undersökningar måst göras i avseende på bolagens tekniska och ekonomiska verksamhet, hela deras bokföring ställas till vederbörande myndigheters disposition, och vinstutdelningen har begränsats. Bolagen hava, kan det sägas, stått under det allmännas kontroll. Huruvida detta även för framtiden kommer att ske, därom är svårt att uttala sig, men för den händelse betodlingen skall i full utsträckning bevaras åt landet, torde nog staten ej kunna undandraga denna näring sitt stöd och antagligen då också i fortsättningen alltjämt med uppmärksamhet följa sockerindustriens ekonomiska utveckling. Att under sådana förhållanden något av bolagen skulle vilja utsätta sig för den för företagets hela ställning kanske ödeläggande risk, som vore förenad med ett falsarium, ett undandragande av skatt till staten, är fullkomligt onaturligt. Härvidlag bör ej heller förbises den ambitionskänsla och laglydighetsanda, som under framstående chefers ledning genomträngt denna industris tjänstemannakår.

Det är överraskande, att icke denna sockerindustriens säregna ställning till staten och allmänheten tidigare givit anledning till att göra tillverkningskontrollen mera lätthanterlig. Att söka genom fortlöpande, noggrann kontroll förhindra varje även den minsta möjlighet till smussel, exempelvis genom förgallring och bevakning av varje från fabrik och lager ledande fönster, dörr och port, torde med hänvisning till vad som ovan framhållits, icke vara av be-

*Konsumtions-
skatt.*

Kontrollens
och socker-
industriens
inbördes för-
hållande.

hovet påkallat. Beträffande den eventualiteten, att mindre kvantiteter socker skulle kunna, tillverkaren ovetande, avlägsnas ur fabriks- och förrådsbyggnader, kan sägas, att, om bolaget, som därvid har betydligt större intresse att bevaka än staten, kan taga förlusten, så kan även staten göra det. Endast några få gånger hava dylika försök till utsmuggling förekommit, varvid det endast rört sig om minimala kvantiteter. Det kan icke vara ekonomiskt försvarligt att upprätthålla en dyrbar kontroll, endast för att undgå en mycket obetydlig risk.

I själva verket har också i den praktiska tillämpningen kontrollen ej blivit så rigorös, som författningarnas anda angiver. Ett visst samarbete, grundat på förtroende, har uppstått mellan tillverkare och kontrollmyndighet — en helt naturlig utveckling för övrigt under angivna förhållanden —, och åtskilliga eftergifter hava i kontrollhänseende gjorts på olika platser. Så har vid sockerraffinaderiet i Landskrona ett sockermagasin, rymmande 2,000 ton, sedan åtskilliga år använts utan fönstergaller, och detsamma är förhållandet med en tillbyggnad av 6,000 tons kapacitet. Vid raffinaderiet i Göteborg har på grund av lokala förhållanden all portkontroll överlämnats åt tillverkaren, medan i stället fabriken i sin helhet övervakas av en vakthavande kontrollör. Vidare godtagas här även på grund av vissa lokala svårigheter tillverkarens uppgifter rörande till fritt bruk utlämnat säcksocker och toppsocker; säckarnas antal och topparnas genomsnittsvikter kontrolleras endast vid transporten från tillverkningsplatsen. Under den följd av år, som ovan angivna lättnader i kontrollen tillämpats, har enligt uppgift icke vid något enda tillfälle missbruk från tillverkarens sida förekommit, något som talar för riktigheten av det åskådningssätt, som i det föregående framförts.

Öppen pro-
duktionskon-
troll.

Med konsekvent tillämpning av dylika principer för kontrollens anordnande skulle följande grundlinjer för en förenklad kontroll kunna uppdragas.

Anordningen
av den-
samma.

Råsocker-
fabriker.

Den *kontinuerliga bevakningen*, dag och natt, av utgångarna till den lokal, där råsockret tillverkas, sockerhuset, bortfaller och ersättes med ofta förekommande inspektioner vid olika tider på dygnet. Vid sådant förhållande kan nu gällande föreskrift om sockerhusets partiella avstängande bortfalla.

Den *bokföring över tillverkningen*, som nu verkställes av kontrollmyndigheten, torde kunna undvaras, och i stället den bokföring godtagas, som tillverkaren för jämsides med den förra. Det sätt, på vilket böckerna böra uppläggas och föras, må bestämmas av kontrollstyrelsen.

Beträffande det utvunna råsockret iakttagas för närvarande följande förfarande och bestämmelser. Sockret antingen uppläggas å magasin, som stå i omedelbar förbindelse med fabriken, eller borttransporteras med automobil, järnväg eller fartyg till på annan plats beläget magasin eller raffinaderi. Denna transport sker för närvarande under förpassning, det vill säga den under kontrollörs bevakning å avsändningsorten inlastade försändelsen åtföljes av en uppgift å godset, enligt vilken kontroll sker å mottagningsstationen, ävenledes av statens kontrollör. Vid säckgods vägas och räknas säckarna, och vid försändning av löst socker utrönes nettovikten förmedelst behållarens tara- och bruttovägning. Sådana försändelser av råsocker förekomma i mycket olika utsträckning på de respektive fabriken, huvudsakligen beroende på magasinförhåll-

landena. De försiggå under kampanjen hela dygnet om vid sådana råsockerfabriker, som sakna magasin. Andra fabriker åter kunna lagra hela sin tillverkning, och försända socker endast mellan kampanjerna.

Jämväl beträffande detta *förpassningsförfarande* kan en förenkling av kontrollen företagas, och i detta avseende skulle man kunna gå ett steg längre än vad riksdagen i sitt förslag till öppen produktionskontroll ifrågasatt. Ändamålsenligt är visserligen att bibehålla förpassningarna, men förpassningsinlagorna skulle av tillverkaren utskrivas och av ansvarig person undertecknas i 3 exemplar, varav ett överlämnas till kontrollören å avsändningsorten och ett till kontrollören å mottagningsorten. I och för utbytes- och räntabilitetsberäkning de olika fabrikerna sinsemellan för tillverkaren själv noggranna anteckningar över försändelserna. Dessa uppgifter böra kunna godtagas och kontrollmyndigheten inskränka sig till att allt emellanåt oväntat dels kontrollera vågar och vikter, dels taga stickprov å säckvikten, säckantalet och å behållarnas vikt samt i övrigt hålla uppsikt över tillverkarens förpassningsbokföring. Där automatiska vågar för råsocker finnas uppsatta, må kontrollören varje eller varannan dag, eller annars när anledning därtill gives, övertyga sig om, att de fungera oklanderligt. Vidare kan genom kommunikation mellan kontrollörerna å avsändnings- och mottagningsstationerna en rätt värdefull kontroll vid jämförelse mellan bokföringen å dessa platser utövas. För detta ändamål bör kontrollörens tjänsterum vara försett med telefon, som bekostas av tillverkaren.

Den under en viss tillverkningsperiod eller kampanj tillverkade råsockermängden å en viss fabrik skall i ett eller flera raffinaderiers, eventuellt magasins, böcker redovisas såsom mottaget för avverkning eller lagring. Även på detta sätt är det möjligt att ernå kontroll över försändelserna. En slutkontroll kan årligen ske genom de i nuvarande sockerskatteförordnings 30 § föreskrivna inventeringarna.

Råsockermagasinen böra fortfarande stå under kronans lås, varför vid uttagning efter råsockerkampanjens slut kontrolltjänsteman måste, liksom nu är fallet, inkallas.

Den här skisserade anordningen av kontrollen vilar på principen av oförmodad stickprovtagning och kontrollvägning, utan att från kontrollens sida annan bok än dagbok behöver föras. Den borde därför kunna utövas av en enda person, vilkens tjänstgöring emellertid bleve rätt krävande, enär han vid olika tider på dygnet, ibland även nattetid, skulle utöva sina plötsliga inspektioner, men för den korta tid, råsockerkampanjen varar, 8 å 10 veckor, kan tjänstgöringen utan svårighet utföras. Kontrolltjänstemannen torde mellan kampanjerna kunna tjänstgöra vid sockernederlag.

Det är tydligt, att fabrikerna få lägga upp sådana böcker, som kontrollstyrelsen kan finna lämpliga samt att kontrollörerna böra ha tillträde till fabriken alla lokaler och erhålla alla de upplysningar, som kunna befinnas bliva nödiga att anskaffa för kontrollens utövande.

Bevakning av fabriksområdets portar kan, såsom i Göteborg praktiseras, överlämnas åt en vakthavande kontrollör, som övervakar fabriken i dess helhet.

På sätt vid råsockerfabrikerna föreslagits bör fabriken *bokföring över ankommande råsocker* kunna lämnas vitsord. Stickprovsinspektionen samt

Raffinaderierna.

nödig uppsikt över vågar och vikter i fabriken kan utföras av ovannämnde bevakningskontrollör.

Vad beträffar själva kontrollen vid *utlämnande av socker till fritt bruk*, kunna icke några avsevärda indragningar av personal göras, för så vitt man fasthåller vid den fordran, att från statens sida ett detaljerat övervakande av utvägningen skall äga rum.

Sockernederlag.

Å nederlag har endast råsocker inlagts med undantag för ett magasin i Landskrona, varifrån även raffinad utlämnats. Detsamma har, ehuru beläget å annan plats i staden än raffinaderiet, ansetts i kontrollhänseende höra till detta. Sedan under innevarande år rymligare lokaler anskaffats vid själva raffinaderiet, håller man i sockerbolaget för troligt, att raffinad icke vidare kommer att i ifrågavarande magasin inläggas. Sockernederlagen kunna sålunda betraktas såsom magasin för in- och utgående råsocker, och om kontrollen inrättas enligt samma principer som vid fabrikerna, blir för densammas utövande en enda kontrolltjänsteman å varje nederlag i regel tillräcklig.

Besparingar vid införandet av öppen produktionskontroll.

Beträffande de besparingar, som skulle uppstå genom införande av ovan angivna förenklingar i kontrollen, kan man få en uppfattning genom en på ett visst tillverkningsårs data grundad beräkning av kontrollkostnaderna. De sakkunniga hava med ledning av till kontrollstyrelsen för tillverkningsåret 1920—1921 inkomna uppgifter låtit beräkna personalkostnaderna — såväl lön som dyrtidstillägg — och äro dessa kostnader specificerade i tablan (bil. A).

Under nyssnämnda tillverkningsår sysselsattes vid landets 21 råsockerfabriker 19 1:ste kontrollörer¹ och 114 kontrollörer med totalt avlöningsbelopp av respektive 39,843 och 136,258 kronor. Om kontrollbefattningen skulle utövas av en enda person i varje fabrik, finge denne antagligen ha jämfärligt med nuvarande 1:ste kontrollören och åtnjutit hans avlöning. Sålunda skulle hava inbesparats kostnaden för samtliga kontrollörer. Kontrollpersonalen vid de fem raffinaderierna utgjordes enligt de till kontrollstyrelsen överlämnade statistiska uppgifterna av 5 1:ste kontrollörer och 86 kontrollörer med en sammanlagd total avlöning av 493,435 kronor. Enligt uppgifter, som inhämtats av de sakkunniga, hava de på en gång tjänstgörande kontrollörerna utgjort 65 å 70 st., på grund varav det överskjutande antalet får anses hava utgjort ersättare för kontrollörer vid semester eller annat förfall. Genom den kontinuerliga portbevakningens och förpassningskontrollens reformering skulle kontrollörernas och deras ersättares antal kunna minskas med 40 å 42 st. representerande en avlöning av tillsammans 210,000 kronor. Tillsyningsmän å allmänna sockernederlag hava tillsammans i total avlöning uppburit cirka 15,500 kronor. Ifråga om dessa tillsyningsmän skulle någon besparing icke uppkomma. Den nuvarande totala kontrollkostnaden uppgår till omkring 685,000 kronor och skulle alltså den totala inbesparingen hava belupit sig till i runt tal 350,000 kronor eller 51 procent av kontrollkostnaderna.

Omläggning av sockerkonsumtionsbeskattningen genom fakturakontroll.

Enligt de sakkunnigas mening kan således vid realiserandet i huvudsak av den öppna produktionskontroll, som riksdagen i sin skrivelse tänkt sig så-

¹ Vid tvenne raffinaderier, där råsockertillverkning äger rum, utövas förste kontrollörs åliggande beträffande tillverkningen av råsocker utav den för raffinaderiet anställda förste kontrollören.

som huvudalternativ, högst omkring 50 procent besparing vinnas. Detta utgör maximum av den ekonomisering, som kan ernås genom möjliga förenklingar och indragningar enligt nyssnämnda kontrollsystem.

Att märka härvid är emellertid, att grundvalarna för den nuvarande kontrollen nämligen den ingående granskningen över utvägningen av socker till fritt bruk ha bibehållits. Anses det, att utgifterna för kontrollen ytterligare skola nedbringas, måste man omlägga grunderna för den nuvarande sockerkonsumtionsbeskattningen. En dylik omläggning torde också väl låta sig försvaras. Det synes nämligen kunna uppställas såsom ett allmänt krav, att kontrollen från statens sida över en beskattad näring icke göres mera omfattande än vad behovet kräver. Enligt de sakkunnigas mening skulle emellertid ett bibehållande av kontrollen i den omfattning, som ovan med den öppna produktionskontrollens system angivits, innebära en mera omfattande kontroll än vad behovet oundgängligen kräver, utan att därmed något väsentligt vunnits i avseende på kontrollens effektivitet. De sakkunniga vilja därför i det följande upptaga till undersökning, huruvida överhuvud den från kontrollens sida ingående granskningen över utvägningen av socker är erforderlig.

Rent principiellt sett borde invändning ej kunna göras mot, att även vid denna utvägning stickkontroll komme till användning på samma sätt som vid råsockrets tillverkning, uppvägning, lagring och transport. De skäl, som där talade för att lämna sockerbolagen något friare händer i förlitande på hederligheten hos deras ledande män, på den kontroll, som allmänhetens stora intresse och uppmärksamhet för deras verksamhet innebär, samt på den stora risken för dem vid ett lagbrott, hava samma giltighet ifråga om själva utlämningen av konsumtionsvara. I detta sammanhang må framhållas, att den norska maltdryckskontrollen är baserad på tillverkarens egen bokföring och egna uppgifter. Skatten uttages på grund av en av tillverkaren själv förd försäljningsbok. Hela tillverkningen försiggår utan närvaro av någon kontrollör; kontrolltjänstemännens uppgift är att granska, att böckerna äro förda i enlighet med av kontrollmyndigheten lämnade anvisningar samt att för detta ändamål vid plötsliga, oväntade inspektioner taga stickprov. Detta kontrollsystem har sedan den 1 januari 1913 varit i tillämpning i Norge och på grund av både dess händighet och effektivitet vunnit livligt erkännande från såväl kontrollmyndighetens som från tillverkarnas sida.

På liknande sätt är kontrollväsendet för maltdrycker ordnat i Danmark.

När ett så anordnat kontrollsystem visat sig kunna framgångsrikt tillämpas, där tillverkarna äro många — i Norge 40 st. — och åtminstone åtskilliga rätt små, synes, som om det borde vara möjligt att genomföra något liknande vid våra sockerfabriker, vilka äro färre samt organiserade efter större och enhetligare linjer än allehanda bryggerier av olika beskaffenhet.

Men det ligger i sakens natur, att det mot bakgrunden av sockerkontrollens historiska utveckling här i landet och med tanke på de stora värden, varom det här är fråga, skulle anses önskvärt att få en något mera påtaglig kontroll än den norska och danska ölkontrollen.

För detta ändamål skulle man kunna betjäna sig av det sätt, på vilket Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget ordnat utskrivningen av fakturor för försålt socker. För varje från något av raffinaderierna försåld eller därifrån till distribueringsställen förflyttad post socker utskrives av respektive raffinaderi

faktura i tvenne exemplar, varav det ena tillställes köparen och det andra översändes till bolagets huvudkontor i Stockholm, till vilket fakturans nettobelopp skall av köparen å viss angiven dag insändas. Alla fakturor äro försedda med nummer i löpande följd. Det expedierande raffinaderiet, som behåller kopior av fakturor a, uppsätter vidare en förteckning i nummerföljd å hela antalet under dagen utskrivna fakturor med angivande av den sammanlagda vikten och värdesumma. Denna förteckning översändes dagligen tillsammans med fakturorna ävenledes till huvudkontoret i Stockholm. Av närslutna bilaga B framgår närmare dessa handlingars utseende.

För att en sådan anordning skulle ändamålsenligt kunna komma till användning för det statskontrollsyftemål, varom här är fråga, erfordras emellertid, att skattepliktigt socker icke finge från fabrik eller allmänt nederlag utlämnas annorledes än medelst fakturering ävensom att fakturorna skulle före avsändandet granskas och annoteras av en kontrolltjänsteman samt av honom på visst sätt kontrollstämplas. Då köpare av socker, levererat direkt från fabrik eller nederlag, sålunda i sinom tid skulle bliva underkunniga om att faktura, vilken icke bure stämpel, utvisande att den passerat kontrolltjänsteman, vore olaglig, skulle detta medföra risk för tillverkaren eller nederlagsinnehavare att utlämnande av socker i annan ordning än som föreskrivits bleve genom en eventuell anmälan från köparens sida upptäckt. Detta förhållande torde enbart för sig innebära rätt stor trygghet mot försök till skatteförsnillning.

I vissa fall betjäna sig sockerbolagen av särskild depå för distribution av redan beskattat socker. Då icke desto mindre fakturor rörande sådant socker borde för fullständighetens skull vara försedda med kontrollstämpel, skulle, därest kontrollmyndigheten funne sådant påkallat, åtgärder givetvis vidtagas i syfte att kontrollstämplade fakturor även vid sådan distribution komme till användning. Från vederbörande sockerbolag hava de sakkunniga inhämtat, att hinder emot dylik kontrollstämpling icke möter i det fall där distribution från depå för närvarande äger rum.

Den möjligheten kunde visserligen tänkas, att tillverkaren överträdde förbudet att försälja socker utan faktura. Detta försäljningssätt torde likväl såsom fullkomligt oförenligt med affärsmässig verksamhet icke behöva tagas med i räkningen, då det gäller undersöka förutsättningarna för att införa nu ifrågasatta kontroll vid sockerfabrikerna. Säkerligen skulle ej heller ett sådant tilltag länge förbliva oupptäckt. Jämväl kunde tänkas, att tillverkaren å fakturan angav ett mindre viktsbelopp än vad försäljningen verkligen omfattade. Uppenbart torde emellertid vara, att ett dylikt förfarande skulle av kontrolltjänstemannen upptäckas vid stiekprovskontrollen, varjämte givetvis köparen vid kontrollerandet av fakturan skulle finna, att han för den angivna vikten krävdes ett högre pris än det officiellt noterade.

Stämplingen kunde lämpligen ske så, att varje faktura försåges med sitt löpande nummer i viss serie — för varje utlämningsställe dess serietecken — och perforerades med sitt viktsbelopp. Därjämte skulle statens kontrollmärke anbringas. Perforeringarna kunde utföras av någon bolagets ansvarige tjänsteman, och för ändamålet torde lämpligen de för bankcheckperforering numera brukliga maskinerna kunna med någon obetydlig modifikation användas. Kontrollstämpeln skulle naturligtvis åsättas av kontrollören. Varje dag efter expeditionstidens slut eller oftare, om så erfordrades, förelades för kontrollören

de utskrivna och stämplade fakturorna samt fakturaförteckningen. Kontrolltjänstemannen ålåg nu att genom stickprov kontrollera såväl beräkningen och hopsummeringen i de olika fakturorna som överensstämmelsen mellan de å fakturorna utskrivna och perforerade vikttalen, övertyga sig om riktigheten av fakturaförteckningen, göra införingar i skattepåföringslängden samt därpå förse varje faktura med statens kontrollstämpel. Kopia av fakturaförteckningen överlämnas till kontrollmyndigheten, och fakturakopiorna skola av tillverkaren förvaras samt vid anfordran ställas till kontrollmyndighetens förfogande för eventuellt behövlig efterrevision.

Antalet fakturor, som dagligen utskrives å de särskilda raffinaderierna, är mycket olika. (Bil. C.) Under sistförflutna tillverkningsår har antalet växlat mellan 1 å 2 om dagen till högst 153 i Stockholmsfabriken och högst 60 i de övriga fabrikerna. Medeltalen voro för Landskrona och Arlöv 19, Lidköping cirka 20, Göteborg 26 samt Stockholm 65. Som härav framgår, är antalet icke större än att kontrollarbetet med fakturorna borde taga endast relativt kort tid i anspråk. På de flesta ställen finnes tillgång till räknemaskiner, som kunna underlätta arbetet. Vissa av dessa maskiner avleverera samtidigt vikt- och värdenotor, vilka kunde biläggas kontrollhandlingarna och få ett visst värde vid revisionskontroll.

Fakturan skulle föreläggas kontrollören i det skick, närslutna bilaga D utvisar.

Denaturerat socker bokföres särskilt, och respektive fakturor märkas med särskild denatureringsstämpel. Redan beskattat socker, som blivit skadat eller av andra anledningar måste omarbetas och på grund därav utbytas mot ny vara, uppföres i särskilda utbytesliggare.

Vid ett å raffinaderi på ovan angivna sätt anordnat kontrollsystem kunde nödig tillsyn utövas av en enda kontrollör åt gången. Dennes åliggande skulle då vara:

- att* vid olika tillfällen kontrollera vägar av olika slag och deras funktion,
- att* genom stickprov kontrollera, *dels* att vikterna på *tillverkat socker* (bitsocker, toppsocker och raffinerat säcksocker) äro i full enlighet med vad som finnes å emballage eller i fabriken's journaler angivet, *dels* att olika poster till *fritt bruk utlämnat socker* till stycketal och vikt överensstämman med bokföringen,
- att* kontrollera förpassningarnas riktighet såväl genom stickprov som även tidvis genom kommunikation med kontrollören å den fabrik eller det magasin, varifrån råsockret avsänts,
- att* varje dag å lämplig tid genomgå och stämpla utskrivna fakturor, kontrollera fakturaförteckningen, föra avräkningslängden samt tillse, att stämpelmaskiner fungera oklanderligt,
- att* föra dagbok samt
- att* i övrigt med uppmärksamhet följa tillverkningen och expeditionens gång.

Kontrolltjänstemännen skola äga obehindrat tillträde till samtliga fabrikslokaler när som helst på dygnet och därstädes få företaga besiktning, mätning, vägning och dylikt, som anses erforderligt för kontrollens behöriga utövande.

Socketutlämningen brukar vid raffinaderierna äga rum i 8 å 12 timmar och utsträcker ibland till 16 timmar, under det att fabrikationen pågår allt

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 155 häft. (Nr 182. Bilaga.) 2

efter behovet i 8, 16 eller 24 timmar. Att såsom vid råsockerfabrikerna överlåta kontrollen under hela dygnet till endast en enda person torde knappast låta sig göra med hänsyn till såväl tjänstens omfattning som raffinaderiernas långa kampanj (större delen av året). Tjänstgöringen kan lämpligen fördelas i tvenne skift med en kontrollör i varje, och denne borde var förpliktad att minst 8 timmar varje dygn vara i fabriken närvarande och deltaga i kontrollgöromålen. Dessa fordra visserligen vakenhet, rörlighet, samvetsgrannhet och gott omdöme, men äro annars icke av den art, att fordran på en sådan tjänstgöringstid må anses obillig. Inalles skulle sålunda 10 kontrollörer behövas för de 5 raffinaderierna.

Samtliga kontrollörer såväl i råsockerfabriker som raffinaderier måste besitta den kunskap i undersökning av sirap och melass, som enligt nu gällande författningar 1:ste kontrollör bör äga, och i övrigt torde dessa platser innehavare böra motsvara så pass stora anspråk, att de i lönehänseende jämfästas med nuvarande 1:ste kontrollörer.

Hela sockerkontrollen skulle sålunda kunna skötas av 19 kontrollörer å råsockerfabrikerna och 10 kontrollörer å raffinaderierna, alla med de nämnda löneförmånerna, samt därjämte tillsyningsmän å nederlagen. Den sammanlagda avlöningen bleve, alltjämt med tillverkningsåret 1920—1921 som grund för beräkningen, i runt tal 163,000 kronor, vilket innebure en besparing av 522,000 kronor eller 76 procent.

Råsockerfabrikerna, som efter eventuell särskild anmälan erhållit tillstånd direkt försälja renat råsocker till konsumtion, böra i kontrollhänseende behandlas såsom raffinaderi.

*Sakkunnigas
förslag.*

Föregående redogörelse torde ådagalägga, att av de tvenne utvägar till omläggning och förenkling av kontrollen över sockerbeskattningen, som de sakkunniga påvisat, den senast återgivna uppenbarligen innebär den för statsverket billigaste kontrollanordningen, utan att under de givna förutsättningarna kontrollens effektivitet ur skattesynpunkt därigenom äventyras.

*Ny förord-
ning.*

På grundval av detta alternativ hava de sakkunniga utarbetat närslutna, såsom bilaga E betecknade förslag till ny förordning angående beskattning av socker. Det av de sakkunniga förordade kontrollsystemet har påkallat så vittgående ändringar i de hittillsvarande författningsbestämmelserna, att det icke varit möjligt att inom den nuvarande förordningens ram vidtaga erforderliga ändringar, utan har det syntts de sakkunniga lämpligast att utarbeta ny förordning. Härtill har även ett annat motiv medverkat. Den granskning, som de sakkunniga ägnat den nu gällande förordningen och med stöd av densamma utfärdade föreskrifter, har nämligen givit vid handen att åtgärder i detta sammanhang lämpligen böra vidtagas för åstadkommande i sin helhet av ett ändamålsenligt kontrollsystem, som bättre är anpassat efter den centrala kontrollmyndighetens nuvarande organisation, i vilket avseende åtskilliga brister förefinnas. De förhållanden, som sakkunniga här åsyfta, äro i allmänhet sådana, som härleda från äldre författningar eller som sammanhånga med en annan anordning av den centrala kontrollen. Det kan förtjäna erinras därom, att så länge den centrala kontrollmyndigheten utgjorde en byrå inom finans-

departementet denna byrå lämpligen icke kunde taga självständig befattning med kontrollens anordnande i åtskilliga delar, utan var man hänvisad att härutinnan låta länsstyrelserna utöva viss lokal kontrollbefogenhet. I och med att kontrollstyrelsen emellertid blivit ett centralt ämbetsverk, som inför Kungl. Maj:t är ansvarigt för kontrollens handhavande, synes konsekvent böra följa, att de länsstyrelserna för närvarande anförtrodda uppgifterna böra överflyttas på kontrollstyrelsen. En sådan anordning skulle å ena sidan bereda en utan tvivel väl behövlig lättnad för länsstyrelserna i mängden av de olikartade göromål, de hava att handlägga, och å andra sidan skapa bättre förutsättningar för ett enhetligt mera effektivt utövande av kontrollen från kontrollstyrelsens sida. I detta sammanhang hava de sakkunniga även ansett sig böra erinra om det överflyttande från länsstyrelserna till den centrala kontrollmyndigheten av ärenden rörande sockerbeskattningskontrollen, som i visst avseende redan ägt rum. Genom förordningen den 9 maj 1919 (nr 223) har nämligen befogenheten att utse och förordna kontrollörer och tillsyningsmän vid sockerbeskattningen överlämnats till kontrollstyrelsen.

Med den anordning av kontrollen, som de sakkunniga föreslå, synes ej föreligga någon anledning för bibehållandet av nuvarande bestämmelse, att driftsannmälan rörande sockertillverkning skall ingivas till länsstyrelse och att denna skall utfärda tillstånd till sockertillverkning. Då under alla omständigheter kontrollstyrelsen måste underrättas om påbörjandet av tillverkningen vid sockerfabrik, för att kontrollstyrelsen må kunna vidtaga vissa kontrollåtgärder, synes riktigast, att driftsannmälan göres till kontrollstyrelsen, vilken såsom den sakkunniga kontrollmyndigheten bäst kan pröva de i driftsannmälan lämnade uppgifterna och i enlighet härmed meddela tillståndsbevis.

Överförande till kontrollstyrelsen av vissa befogenheter, som nu utövas av Kungl. Maj:t eller länsstyrelserna.

I det avseende synes emellertid länsstyrelsernas hittillsvarande åliggande beträffande kontrollen böra bibehållas, nämligen i fråga om prövningen av ställda säkerheter för erhållande av anstånd med inbetalning av skatt. Länsstyrelse torde, var och en för sitt län, hava större förutsättning än kontrollstyrelsen att bedöma beskaflenheten av lämnade säkerheter, och då länsstyrelse, därest ej skatten ordentligt inbetalas, har att utmäta densamma, torde det jämväl ur denna synpunkt vara riktigast, att säkerheten finnes i länsstyrelsens vård. Det, som skulle ankomma på kontrollmyndigheten, vore att med ledning av bevis om ställd säkerhet, vilket tillverkare eller nederlagsinnehavare skulle hava att till kontrollstyrelsen insända, tillse att anstånd med skattens inbetalande allenast komme att avse högst det belopp, varför säkerhet blivit ställd.

Vad därefter beträffar sättet för inbetalning av skatt, synes jämväl en förändring i hittillsvarande förfarande böra vidtagas. Inbetalning av skatten sker nämligen för närvarande genom medlens insättning i vederbörande riksbankskontor å statsverkets giroräkning för *länsstyrelses* räkning. Inbetalning skall sålunda kontrolleras av vederbörande länsstyrelse, som redovisar vad som influtit under vederbörande riksstats titel till riksräkenskapsverket. Kontroll torde i allmänhet bliva möjlig först vid årets slut. Enligt de sakkunnigas mening innebär detta en omväg, och torde det vara riktigast, att sockerskatte-medlen av tillverkaren inbetalades å statsverkets giroräkning i riksbanken för *statskontorets* räkning, varvid kontrollen över att medlen inbetalades på be-

hörigt sätt skulle utövas av kontrollstyrelsen, genom att tillverkaren ålades att till styrelsen insända vidimerad avskrift av levereringsreversal. Ett sådant förfarande tillämpas för närvarande i avseende å utskänkningsskatten, vilken av bolagen insättes å giroräkning icke för länsstyrelses räkning utan för statskontorets räkning, varjämte avskrift av levereringsreversal insändes till kontrollstyrelsen, vilken verkställer vederbörlig granskning samt meddelar statskontoret resultatet av densamma; härvid skola de under varje månad gjorda inbetalningarna till statskontoret stämma med de siffror, som kontrollstyrelsen efter vederbörlig granskning för varje månad erhållit.

Genom en sådan anordning har det blivit möjligt att erhålla en helt annan, bättre och snabbare kontroll än vad som för närvarande är möjligt för kontrollstyrelsen att erhålla beträffande tillverkningsskattemedlen. Då nämligen de särskilda länsstyrelserna, var och en på sin ort, skola handhava kontrollen över dessa medel jämte mångahanda andra bestyr, är det givet, att en viss ojämnhet i kontrollen måste uppkomma.

Vad angår decentralisation från Kungl. Maj:ts handläggning av ärenden rörande sockerbeskattningen hava de sakkunniga ansett, att prövningen av ansökningar rörande eftergift av sockerskatt i fall, som i 7 § i nu gällande förordning avses, bör överföras till kontrollstyrelsen (jämför 27 § mom. 2 i förslaget). Jämväl framställningar rörande inrättande av allmänna nederlag för obeskattat socker torde vara ärenden av sådan art, att deras avgörande bör, i stället för såsom för närvarande hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande, ankomma på kontrollstyrelsen (se 18 § i förslaget).

*Förenklingar
av hithörande
författningar.*

Det torde hava varit ett sedan länge hyst önskemål bland såväl tillverkare som kontrolltjänstemännen att ernå en förenkling av de på området gällande författningarna. Sockerskattekontrollen regleras nämligen genom en av Kungl. Maj:t och riksdagen antagen förordning, vilken i sin tur kompletteras genom en av Kungl. Maj:t utfärdad ordningsstadga, varutöver särskilda kontrollföreskrifter äro meddelade av kontrollstyrelsen på grund av bestämmelser i förordningen och ordningsstadgan. Det är givet, att studiet av hithörande bestämmelser för såväl tillverkarna som kontrolltjänstemännen därför är förenat med besvärligheter, och då därtill kommer, att författningarna äro föga överskådligt uppställda och på olika ställen i dessa ämnen behandlas, som strängt taget höra tillsamman, framstår det som ett önskemål att åstadkomma största möjliga förenkling och överskådlighet. För att nå därhän torde det vara erforderligt, att den nuvarande ordningsstadgan helt och hållet slopas, varvid de bestämmelser, som äro av mera principiell innebörd, införas i den nya förordningen, under det att sådana bestämmelser i nuvarande ordningsstadga, som mera innehålla tillämpningsföreskrifter, framdeles meddelas av kontrollstyrelsen. De föreskrifter, som kontrollstyrelsen äger utfärda och som för närvarande äro sammanfattade i en särskild författning, böra i stället så långt sig göra låter meddelas av kontrollstyrelsen såsom anvisningar under varje paragraf i förordningen av den edition, som kontrollstyrelsen till ledning för tillverkare och kontrolltjänstemän plägar utgiva.

Enligt 2 § av gällande förordning har Kungl. Maj:t befogenhet att genom en särskild ordningsstadga närmare reglera sockerkontrollen utöver vad tillverkningsförordningen innehåller. Härigenom har det möjliggjorts, att i de

fall, där någon lucka finnes i kontrollsystemet, ett snabbt avhjälpande kan ske, utan att den mera tidsödande utvägen att förelägga riksdagen förslag i ämnet behöver tillgripas. Om emellertid den nuvarande ordningsstadgan slopas, skulle det icke längre finnas möjlighet att med erforderlig skyndsamhet ingripa, därest på någon oförutsedd punkt kontrollföreskrifterna i förordningen skulle behöva kompletteras. Då det torde vara motiverat att bibehålla möjlighet för administrationen att till förverkligande av lagstiftningens syfte avhjälpå sådana ofullständigheter i densamma, som sammanhånga med förhållanden, som nu icke kunna överblickas, hava de sakkunniga funnit sig böra föreslå, att kontrollstyrelsen, som ju äger meddela tillämpningsföreskrifter i stor utsträckning i anledning av särskilda bestämmelser i förordningen, jämväl skall äga meddela föreskrifter, utöver vad förordningen innehåller, därest dessa föreskrifter kunna vara erforderliga i syfte att erhålla betryggande kontroll över sockerskattens behöriga utgörande. Genom det uttryckliga angivandet av detta syfte torde varje anledning till misstolkning av befogenhetens innehåll vara förebyggd. Bestämmelsen ifråga är införd som 5 § i förslaget.

I förordningen äro för närvarande intagna föreskrifter om arvode för kontrolltjänstemän, och vidare äro i förordningen och ordningsstadgan meddelade bestämmelser om kontrolltjänstemännens tillsättning, befogenheter, skyldigheter och dylikt. Det kontrolltjänstemännen tillkommande arvodet utgår för närvarande ur ett av riksdagen under sjunde huvudtiteln uppfört förslagsanslag för »kontroll över tillverkningsavgifter». Det synes de sakkunniga vara riktigast och med praxis på andra områden bäst överensstämmande, att Kungl. Maj:t och riksdagen särskilt besluta över, huru ifrågavarande anslag skall disponeras till ersättningar till kontrollpersonalen.

De erforderliga bestämmelserna angående kontrollpersonalens antagande, tjänstgöring, befogenheter och skyldigheter synas böra sammanfattas i en särskild av Kungl. Maj:t utfärdad instruktion i likhet med de instruktioner, som äro utfärdade för olika verk och myndigheter.

Med hänsyn till den omgruppering av bestämmelserna, som ägt rum i det av de sakkunniga utarbetade författningsförslaget gent emot nu gällande sockerskatteförordning, hava de sakkunniga utarbetat härhos såsom bilaga F fogade jämförande tablå, utvisande varest de föreslagna bestämmelserna återfinnas i nu gällande författningar.

Utöver de allmänna motiv, som i det föregående lämnats rörande vidtagna förändringar, hava de sakkunniga allenast ansett sig böra närmare beröra följande bestämmelser.

I den nuvarande 1 § har enligt vad de sakkunniga uttrönt den ändring, som beträffande 2 och 3 mom. verkställts genom förordningen den 16 maj 1918 (nr 362) tillkommit utan att vara avsedd. Någon motivering till ändringen har heller icke kunnat återfinnas. I förslagets 2 §, där motsvarande föreskrifter finnas intagna, hava bestämmelserna i fråga erhållit den lydelse, de ägde före utfärdandet av berörda förordning.

Med den förändrade innebörd, kontrollen över sockerbeskattningen genom förslaget erhållit och i enlighet varmed bevakning på sätt för närvarande äger rum, icke vidare skulle förekomma, hava de sakkunniga ansett, att de nuvarande strängare fordringarna i fråga om det sätt, varpå sockerfabrik skall

Speciell motivering.

vara byggd och inrättad, böra eftergivas (se förslaget 6 §). Av samma anledning har driftsanmälan (förslaget 11 §) icke vidare ansetts böra innehålla uppgift om antalet ingångar, som skola hållas öppna vid sockerfabrik. Till följd av den föreslagna formuleringen av hithörande bestämmelser har nu gällande 24 § icke upptagits i förslaget.

De i 15 § av nu gällande förordning meddelade bestämmelserna rörande magasin utom fabriksområde hava sammanförts med föreskrifterna i 6 § i förslaget. Någon sådan åtskillnad mellan magasin inom och utom fabriksområde men i fabriks närhet skulle med det föreslagna kontrollsystemet icke förefinnas, att kontrollkostnaden för magasinet utom fabriksområdet skulle anses åvila tillverkaren, varför nuvarande bestämmelse i andra stycket av 15 § ansetts böra utgå. Då enligt vad de sakkunniga inhämtat, allenast ett magasin, beläget utom fabriksområde, för närvarande finnes, synes spörsmålet icke äga den betydelse, att särskilda föreskrifter motsvarande berörda 15 § skulle behöva bibehållas.

De i 15 § föreslagna bestämmelserna angående skyldighet för tillverkaren att föra böcker och tillhandagå med arbetsbiträde vid vissa provtagningar och provvägningar hava erhållit något vidsträcktare formulering än vad för närvarande är fallet (jämför 21 § respektive 26 § i nu gällande förordning). Detta har synts av behovet påkallat med hänsyn till den betydelse, tillverkarens bokföring samt stickprovskontrollen skulle komma att hava enligt de nya bestämmelserna. Beträffande tillverkarens skyldighet att tillhandagå med arbetsbiträde hava de sakkunniga förutsatt, att sådant arbetsbiträde skulle av kontrolltjänsteman allenast behöva krävas vid enstaka tillfälle, vilket i förslaget åsyftas med bestämmelsen »där sådant i särskilda fall befinnes nödigt». Motsvarande inskränkning i den eljest allmänt hållna föreskriften om skyldighet att föra vissa böcker anse sig de sakkunniga hava vidtagit i förslaget genom uttrycket »för utövandet av kontroll enligt denna förordning». Kontrollmyndigheten bör sålunda icke äga föreskriva annan bokföring, än som kan anses vara av verklig betydelse för kontrollen. För övrigt torde tillverkarens egen affärsbokföring i stor utsträckning i befintligt skick kunna tjäna som grundval för ovanberörda syftemål.

I III kap. i förslaget finnas intagna bestämmelser om allmänt nederlag för obeskattat socker. Motsvarande föreskrifter återfinnas för närvarande i ordningsstadgan. Då de sakkunniga utgått ifrån att särskild av Kungl. Maj:t fastställd ordningsstadga icke vidare skulle utfärdas, hava dessa bestämmelser nu funnits böra införas i förordningen.

22 och 23 §§ innehålla bestämmelserna rörande fakturakontrollen. Formuleringen ansluter sig till föregående redogörelse över huru de sakkunniga ansett denna kontroll böra anordnas.

Beträffande nu gällande 29 § hava de sakkunniga funnit, att bestämmelserna i densamma, vad 1 mom. beträffar, allenast utgöra en närmare förklaring av 1 § 2 mom. med^e avseende å huruvida sockerlösningar, sirap, sirapsblandningar och melass skola hänföras till socker eller icke. Dessa bestämmelser få sålunda i enlighet med vad de sakkunniga i det ovanstående anført, anses vara av den art, att de böra av kontrollstyrelsen meddelas såsom förklaring under 2 § i förslaget. Vidkommande mom. 2 i 29 § synes bestämmelsen därstädes täckas av 16 § 2 mom. i förslaget. I fråga om det sätt, varpå prov å

undersökt vara i fall, som nu åsyftas, skall insändas till kontrollstyrelsen, synes anvisning härutinnan böra meddelas av kontrollstyrelsen. De sakkunniga hava därför i förslaget till ny förordning icke upptagit några mot 29 § svarande bestämmelser.

Beträffande ansvar för överträdelse av tillverkningsförordningens föreskrifter torde nu gällande bestämmelser i och för sig utan ytterligare skärpning kunna fylla sin uppgift även vid införandet av ett kontrollsystem, som lämnar fabrikanten större rörelsefrihet. Då emellertid detta ytterst vilar på ett visst mått av förtroende för tillverkaren, synes det vara befogat, att, om detta förtroende svekes, restriktioner för rörelsen gjordes. För sådant fall borde det därför på högsta kontrollmyndigheten ankomma att, oavsett vad i författningarna om beskattning av socker föreskrives, omedelbart vidtaga den åtstramning i kontrollen, som den ansåge omständigheterna kunna påkalla. En sådan skärpning av kontrollen skulle kunna bli för tillverkaren synnerligen besvärande och dyrbar samt säkerligen minst lika fruktad som bötespåföljd. Intagande i förordningen av en bestämmelse i denna riktning har därför av de sakkunniga ansetts motiverad. Bestämmelse härom återfinnes i 34 § i förslaget. Enligt detta stadgande har kontrollstyrelsen ifråga om tillverkare eller nederlagsinnehavare, som i hithörande avseenden förfarit svikligen eller upprepade gånger gjort sig skyldig till försummelse, meddelats befogenhet att anordna den strängare kontroll, vartill omständigheterna kunna påkalla i syfte att statsverket bekommer den enligt förordningen föreskrivna skatten på betryggande sätt.

Ansvarsbestämmelser.

Stockholm den 29 december 1921.

Vördsamt

J. C. STJERNA.

E. THULIN.

Bilaga A.

Tablå

utvisande kostnaderna för arvoden och dyrtidstillägg för kontrollpersonal vid sockerfabrikerna under tillverkningsåret $\frac{1}{8}$ 1920— $\frac{31}{7}$ 1921.

	R å s o c k e r f a b r i k e r									
	Förste kontrollörer			Kontrollörer			Tillsyningsmän			Summa
	För dag	Antal dagar	Belopp	För dag	Antal dagar	Belopp	För dag	Antal dagar	Belopp	
										Belopp
Arvoden	12.—	1,499	17,988	8.—	7,271	58,168	10.—	687	6,870	83,026
Dyrtidstillägg	14.58		21,855	10.74		78,090	12.66		8,697	108,642
Summa		1,499	39,843		7,271	136,258		687	15,567	191,668

	R a f f i n a d e r i e r							Total- summa
	Förste kontrollörer			Kontrollörer			Summa	
	För dag	Antal dagar	Belopp	För dag	Antal dagar	Belopp	Belopp	Belopp
Arvoden	12.—	1,915	22,980	8.—	24,909	199,272	222,252	305,278
Dyrtidstillägg	13.21		25,297	9.72		245,886	271,183	379,825
Summa		1,915	48,277		24,909	445,158	493,435	685,103

Förutom vid 19 självständiga råsockerfabriker har tillverkning av råsocker jämväl ägt rum vid tvenne av raffinaderierna vid vilka kontrollen över råsockertillverkningen beräknats till 326 tjänstgöringsdagar för kontrollörer.

Dyrtidstillägg har beräknats såsom för befaltningshavare med hustru och två barn under 16 år (tre familjemedlemmar). Beloppet för dag är uträknat såsom om vederbörande tjänstgjort hel månad. För kontrollpersonalen vid råsockerfabrikerna, där tillverkningen pågår under årets sista kvartal, har som grund för dyrtidstilläggets beräkning legat det grundtal som gällde för fjärde kvartalet 1920. Kostnaderna för dyrtidstillägget till kontrollpersonalen vid raffinaderierna hava beräknats med användandet av en genomsnittssiffra av de belopp, vartill på grund av de olika under tillverkningsåret gällande grundtalen dyrtidstillägg uppgått för dag i varje i tillverkningsåret ingående månad. Under dessa månader har dyrtidstillägget uppgått till:

	För förste kontrollör	För kontrollör		För förste kontrollör	För kontrollör
1920 augusti	13.64	10.03	1921 mars	13.79	10.15
september ...	13.64	10.03	april	12.00	8.81
oktober	14.58	10.74	maj	12.00	8.81
november ...	14.58	10.74	juni	12.00	8.81
december ...	14.58	10.74	juli	10.15	7.47
1921 januari	13.79	10.15		158.54	116.63
februari	13.79	10.15	Genomsnitt för mån. =	13.21	9.72

*Bilaga D.**Avskrift.*

N:o 843.

SVENSKA SOCKERFABRIKS AKTIEBOLAGET*Dess Raffinaderi i Stockholm.*

TELEGRAFADRESS:

TANTO, STOCKHOLM

Stockholm den 21 Okt. 1921.

RIKSTELEFON NAMNANROP:

SOCKERBOLAGET

1029 & 21792

A.-B. Hakon Svenson,

Västerås.

I enlighet med Edra order n:o 704 & 708 av den 18 d:s genom hava vi för Eder räkning och risk avsänt och utlämnat till nedannämnda mottagare de å nedanstående faktura upptagna varor, anhållande att för dess belopp Kr. 1,028: 63 bliva krediterade. Nettobeloppet torde senast den 1 Nov. 1921 inbetalas till Svenska Sockerfabriksaktiebolaget, Stockholm 16.

Högaktningsfullt

SVENSKA SOCKERFABRIKS AKTIEBOLAGET.

*C. F. Tranchell Alb. Broomé***FAKTURA**

Märke	Brutto kg.	Tara kg.	Netto kg.	å öre	Kronor	ö.
<i>An</i> per ångf. »Enköping» till Enköping						
Oscar Isakssons Eftr., Grindtorp						
5 ldr F å 25 kg.			125	145	181	25
1 säck J			100	127	127	—
Utlämnat till						
Herr H. A. Johnsson, Sundbyberg						
8 ldr F å 27.6 kg.			220.8	145	320	16
1 säck J			100	127	127	—
2 skr N			200	122	244	—
	Summa kg.		745.8		999	41
13 ldr				25	3	25
4 skr				90	3	60
<i>Fraktdifferens å 745.8 kg. å 3 öre</i>					22	37
					1,028	63

*Sju hundra fyrtio fem och åtta**Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 155 häft. (Nr 182. Bilaga.) 3*

FÖRSLAG

till

förordning angående beskattning av socker.

Häriigenom förordnas som följer:

I KAP.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

*Kontroll över
tillverkning
och införsel
av socker.*

1. Socker, som inom riket tillverkas eller dit införes, skall, intill det samma blivit i enlighet med bestämmelserna i denna förordning underkastat beskattning, stå under statens kontroll.

Denna kontroll utövas dels av tullverket över infört socker, tills det överföres till sockerfabrik eller allmänt sockernederlag eller eljest utlämnas till varuägaren, dels ock på sätt i denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter bestämmes, vid fabriker, i vilka socker tillverkas eller raffineras, och i allmänna sockernederlag.

2. Överinseendet å kontrollen vid sockerfabrikerna och de allmänna sockernederlagen handhaves av kontrollstyrelsen.

Den lokala tillsynen utövas av särskilda kontrolltjänstemän. Närmare bestämmelser angående deras antagande, befogenheter och åligganden utfärdas av Kungl. Maj:t i särskild instruktion.

Angående ersättning till sådan kontrolltjänsteman är särskilt stadgat.

I den mån icke i denna förordning annorlunda bestämmes, bekostas kontrollen av statsverket.

2 §.

*Sockerhaltiga
varor, hänfö-
rliga till socker.*

Sockerlösningar, sirap och sirapsblandningar, vilka i torrsubstansen hålla mindre än 70 procent direkt polariserat socker, färglösa eller med en askhalt ej överstigande 1.3 procent av torrsubstansens vikt, hänföras till socker.

Till socker räknas ej honung, stärkelsesocker (glykos) och maltsocker (maltos) samt ej heller icke färglösa sockerlösningar, sirap, sirapsblandningar eller melass, i vilka sockerhalten är mindre än 70 procent av torrsubstansens vikt och askhalten högre än 1.3 procent av torrsubstansens vikt.

Sockerhalten utrönes genom direkt polarisation, därest icke kontrollstyrelsen på framställning av tillverkaren förordnar, att sockerhalten skall bestämmas genom fullständigare kemisk analys.

3 §.

Med tillverkare förstås i denna förordning den person, vilken såsom ägare, innehavare, verkställande direktör eller disponent eller i annan egen- skap har högsta inseedet över sockerfabriks skötsel och för vilken därför till- ståndsbevis för tillverknings utövande skall utfärdas.

Tillverkare.

4 §.

Tillverkningsår räknas från och med den 1 augusti till och med den 31 juli.

*Tillverknings-
år.*

5 §.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna förordning innehåller, kunna finnas erforderliga i syfte att erhålla betryggande kontroll över soc- kerskattens behöriga utgörande, meddelas av kontrollstyrelsen.

*Tillämpnings-
bestämmelser.*

II KAP.

Tillverkning av socker.

6 §.

1. Fabrik, som avser tillverkning eller raffinering av socker, skall vara så byggd och inrättad, att betryggande skydd kan anordnas mot att socker olovligen bortföres från fabriken; och åligger det tillverkaren att i sådant syfte inom fabriksområde anordna nödig bevakning samt i övrigt genom an- bringande av stängsel, låsanordningar och dylikt vidtaga erforderliga åtgärder. De anvisningar, som av kontrollstyrelsen i sådant hänseende meddelas, är till- verkaren skyldig efterkomma.

Fabrik.

2. Magasin för uppläggning och förvaring av obeskattat socker, skall vara beläget inom fabriksområdet eller i dess närhet samt, för att kunna god- kännas, vara solitt uppfört och i övrigt så beskaffat, att obehöriga ej kunna vinna tillträde därtill utan synbart våld. Dylikt magasin skall vara upplåtet uteslutande till förvaring av obeskattat socker, där ej kontrollstyrelsen på sär- skild framställning finner sig kunna medgiva undantag härifrån. Skall maga- sinet stå under kronans lås, vare tillverkare skyldig att tillika vidtaga de sär- skilda anordningar, som kontrollstyrelsen för sådant ändamål kan finna nödiga.

7 §.

1. I varje sockerfabrik skall finnas ett för kontrollpersonalen avsett ex- peditionsrum med minst tjugu kvadratmeters golvyta.

*Expeditions-
rum m. m.*

2. Det åligger tillverkaren att förse expeditonsrummet med erforderliga möbler samt bekosta dess belysning och uppvärmning.

3. Kontrolltjänsteman äge rätt att använda fabriakens laboratorium för utförandet av behövliga undersökningar.

4. Därest kontrollstyrelsen finner sådant erforderligt, må det ankomma på tillverkaren att förse expeditonsrummet med rikstelefon samt bestrida avgifterna för densamma ävensom samtalsavgifter för kontrollpersonalens tjänstesamtal.

8 §.

Saftstation.

De i 6 och 7 §§ meddelade föreskrifter avse ej sådan sockerfabrik (saftstation), där arbetet inskränker sig därtill, att saften avvinnes betor och i rörledning föres till annan sockerfabrik för vidare bearbetning.

Vid saftstation utövas kontrollen på sätt kontrollstyrelsen föreskriver.

9 §.

*Tillverkares
skyldighet att
i visst fall
bereda kon-
trollpersonal
bostad m. m.*

Är fabrik belägen utom stad, köping eller municipalsamhälle, vare tillverkaren pliktig att på anmodan av kontrollstyrelsen åt envar av den vid fabriken anställda kontrollpersonal till pris, som av Kungl. Maj:t fastställs, upplåta ett eldat, städat samt med nödiga möbler och sängkläder försett bostadsrum, beläget i fabriken närhet. Oavsett fabriken belägenhet vare tillverkare skyldig att, på anmodan av kontrollstyrelsen, åt envar av kontrollpersonalen, som sådant önskar, anskaffa lämplig kost mot av Kungl. Maj:t fastställd ersättning. De i detta mom. omförmälda ersättningsbeloppen avdragas från det vederbörande tillkommande arvode och tillhandahållas tillverkaren genom kontrollstyrelsen.

10 §.

*Beskrivning
och planrit-
ning över
fabrik.*

1. Innan arbete för tillverkning eller raffinering av socker första gången må i fabrik taga sin början, skall tillverkaren låta i två exemplar upprätta och till kontrollstyrelsen överlämna dels beskrivning å fabriken med tillhörande område, dels ock planritning av fabriksområdet och samtliga fabrikslokalerna med tydligt angivande av det ändamål, vartill varje lokal är avsedd. Ett exemplar av ritning och beskrivning förvaras vid fabriken och det andra hos nämnda styrelse.

2. Över byggnader, lägenheter och anordningar, som icke blivit upptagna i beskrivningen eller som där upptagits men sedermera ändrats, skall, förrän desamma må användas vid tillverkning eller raffinering av socker, tillverkare låta i två exemplar upprätta beskrivning och ritning, med vilka förfares på sätt nyss sagts.

3. När i anseende till vidtagna förändringar inom fabrik kontrollstyrelsen anser ritningen över densamma icke vidare vara tillfyllestgörande, åligger det tillverkaren att anskaffa ny ritning och beskrivning, ävenledes i två exemplar.

11 §.

*Driftsan-
mälan.*

1. Då fabrik skall sättas i gång eller vid början av ett tillverkningsår fortfarande vara i verksamhet, åligger det tillverkaren att minst tio dagar förrän rörelsen må börja, till kontrollstyrelsen ingiva skriftlig anmälan med uppgift om

- a) dagen, då han ämnar börja rörelsen,
- b) huruvida arbetet skall fortgå dag och natt eller endast om dagen,
- c) huruvida socker skall förvaras i magasin i fabriksområdets närhet, samt
- d) ombud, som i tillverkarens frånvaro skall företräda honom inför kontrolltjänsteman,

varjämte vid anmälan skall fogas intyg om enligt 12 § verkställd besikt-

ning, utvisande att anordningarna vid fabriken icke strida mot denna förordning eller eljest meddelade föreskrifter.

2. Finnes ej hinder för rörelsens utövande, meddelar kontrollstyrelsen tillståndsbevis.

3. Ej må tillståndsbevis utfärdas för den, som blivit dömd till ansvar för brott, som omförmäles i denna förordning.

12 §.

Därest sådan besiktning rörande sockerfabrik, som i 11 § omförmäles, skall ske, göra tillverkaren skriftlig anmälan hos kontrollstyrelsen, som förordnar lämplig person att verkställa besiktningen. Vid denna skall undersökas, huruvida byggnader och anordningar överensstämma med beskrivningen över fabriken och tillhörande ritning samt föregående besiktningsprotokoll. *Besiktning av fabrik.*

Med ledning av besiktningen uppsättes protokoll, innehållande uppgift å de förändringar, som vidtagits med fabriken efter näst föregående besiktning, eller, om förändring ej ägt rum, upplysning därom. Av detta protokoll utskrivs två exemplar, varav det ena bilägges den vid fabriken förvarade beskrivningen och det andra insändes till kontrollstyrelsen. Befinnas anordningarna icke strida mot gällande föreskrifter, utfärdar besiktningsmannen det begärda intyget.

Befinnas vid besiktningen anordningarna icke vara i överensstämmelse med gällande föreskrifter, äger besiktningsmannen meddela beslut om nödiga ändringar; och skall tillverkaren lämnas tillfälle att vid ny besiktning styrka, att föreskrivna rättelser blivit vidtagna. Verkställes den senare besiktningen av annan än i tjänstgöring varande kontrolltjänsteman, skall besiktningsmannen av tillverkaren åtnjuta gottgörelse för besiktning i enlighet med vad där-om särskilt är stadgat.

13 §.

Vid råsockerfabrik, som ej är förenad med raffinaderi (fristående råsockerfabrik), skall inom en vecka efter det centrifugering av socker upphört, allt socker vara inlagt på magasin under kronans lås; och skall tillverkaren därefter ofördröjligen hos vederbörande kontrolltjänsteman göra anmälan om arbetets avslutande. *Slutanmälan.*

Vid raffinaderi och med raffinaderi förenad råsockerfabrik göres dylik anmälan, ofördröjligen efter det allt skattepliktigt socker utlämnats från fabriken.

Det åligger kontrolltjänsteman att lämna tillverkaren bevis om gjord anmälan ävensom att, så fort ske kan, därom underätta kontrollstyrelsen.

Vill tillverkaren, sedan anmälan blivit gjord, under tillverkningsåret åter upptaga rörelsen i fabriken, göra ny anmälan på sätt i 11 § är stadgat. Finnes ej hinder för rörelsens utövande, meddelar kontrollstyrelsen nytt tillståndsbevis.

14 §.

Inventering eller uppvägning av allt i fabrik, eller magasin befintligt socker skall årligen den 31 juli samt eljest, när kontrollstyrelsen därom förordnar, verkställas i närvaro av vederbörande kontrolltjänsteman. *Inventering.*

Befinnes vid inventering, att lagerbehållningen är större eller mindre än bokföringen utvisar, men skillnaden icke överstiger i fråga om raffinerat socker 0.2 procent eller i fråga om råsocker 0.5 procent, må tillverkningskontot påföras respektive från detsamma avföras ett mot överskottet eller bristen svarande belopp. Är överskottet eller bristen större, än nu är sagt, göre vederbörande kontrolltjänsteman därom ofördröjligen anmälan till kontrollstyrelsen, som äger vidtaga erforderliga åtgärder.

15 §.

*Tillverkarens
särskilda
åligganden.*

Tillverkare åligger

att över tillverkningens gång föra de böcker, som kontrollstyrelsen för utövande av kontroll enligt denna förordning finner erforderliga.

att för kontrollstyrelsen eller den, nämnda myndighet därtill förordnar, hålla dessa böcker ävensom sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för granskning eller annan vederbörlig åtgärd,

att bevara nämnda böcker under minst två år, i den mån de ej enligt andra bestämmelser äro underkastade vidsträcktare förvaringstid,

att tillhandagå kontrollpersonalen med de uppgifter, som av kontrollstyrelsen infordras,

att, då så påfordras, själv eller genom ombud närvara vid besiktning eller inspektion,

att vid provtagning ävensom vid kontrollvägning, där sådant i särskilda fall befinnes nödigt, tillhandagå kontrolltjänsteman med erforderligt arbetsbiträde samt med för vägningen nödig våg och vikter, samt

att, när helst kontrolltjänsteman så påfordrar, lämna honom för undersökning tillträde till alla inom fabriken befintliga lägenheter, till boningsrum dock endast mellan klockan nio förmiddagen och klockan nio eftermiddagen; ägande kontrolltjänstemannen rätt, att, där han så i särskilda fall finner erforderligt, anställa undersökning å personer, som lämna fabriken, eller varor, som därifrån bortföras.

16 §.

*Iakttagande
av meddelade
föreskrifter
m. m.*

1. Tillverkare är skyldig att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, kontrollstyrelsen jämlikt denna förordning utfärdar ävensom de anvisningar, vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning eller nämnda föreskrifter meddelar.

2. Därest tillverkare ej åtnöjes med av kontrolltjänsteman vid tillämpningen av denna förordning meddelad föreskrift eller vidtagen åtgärd, äger han att hos kontrollstyrelsen däri söka ändring.

17 §.

*Tillverkning
av sirap och
melass.*

1. Vill någon, utan sammanhang med sockertillverkning, tillverka sirap eller melass, varom i 2 § förmäles, göre för varje tillverkningsår, minst tio dagar förrän arbetet i fabriken börjar, hos kontrollstyrelsen anmälan därom, med angivande av det ställe, där tillverkningen skall bedrivas, och ombud, som i yrkesutövarens frånvaro skall företräda honom inför den, som skall utöva kontrollen vid fabriken. Finnes ej hinder för rörelsens utövande, med-

delar kontrollstyrelsen tillståndsbevis. När tillverkningen upphört, göre yrkesutövaren ock anmälan hos kontrollstyrelsen.

2. Kontroll över tillverkning, som avses i denna paragraf, utövas på sätt kontrollstyrelsen föreskriver.

Finnes inom fabrik, varom i denna paragraf är fråga, anordning för framställning av kristalliserat socker, skall densamma sättas under kronans läs eller försegling.

3. Yrkesutövare i sådan fabrik vare skyldig att ställa sig till efterrättelse de i 15 § meddelade bestämmelser angående bokföring och tillhandahållande av böcker för granskning. När helst kontrolltjänsteman så påfordrar, må han erhålla tillträde till fabriken och därstädes verkställa erforderliga provtagningar. Kontrolltjänstemannen äge dock ej tillträde till boningsrum mellan klockan nio eftermiddagen och klockan nio förmiddagen.

Vad i övrigt i denna förordning är stadgat om tillverkare och fabrik äger icke tillämpning å yrkesutövare och fabrik, varom i denna paragraf förmäles.

III KAP.

Allmänna nederlag för obeskattat socker.

18 §.

1. Rättighet att tills vidare utan sammanhang med sockertillverkning innehava allmänt nederlag för obeskattat socker meddelas av kontrollstyrelsen på därom gjord ansökning. *Inrättande av nederlag.*

2. De i 6 § 2 mom. meddelade föreskrifterna skola gälla beträffande för allmänt sockernederlag avsett magasin.

Då i dylikt magasin förvaras obeskattat socker, skall detsamma stå under kronans läs.

19 §.

Innan socker inlägges å allmänt sockernederlag, skall den, som undfått rättigheten, till kontrollstyrelsen därom göra anmälan ävensom ställa säkerhet för två månaders kontrollkostnad vid nederlaget. *Anmälan om begagnande av nederlag.*

20 §.

Nederlagsinnehavare är skyldig att i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i 4, 14, 15 och 16 §§ av denna förordning. *Iakttagande av meddelade föreskrifter.*

IV KAP.

Beskattning av socker.

21 §.

1. För socker, som från sockerfabrik eller allmänt sockernederlag utlämnas, skall med nedan angivna undantag skatt erläggas med 16 öre för varje kilogram. *Skattens belopp och beskattningens omfattning.*

Skatt erläggas icke för sådant socker, som enligt av Kungl. Maj:t med-

delade föreskrifter, gjorts till förtäring av människor obrukbart (denature-rats) eller som, under iakttagande av föreskrifterna i 27 §, utlämnats för över-förande till sockerfabrik eller allmänt sockernederlag eller för utförsel ur riket, därvid utförseln sker genom tullkammare under den kontroll och de villkor, som i tullstadgan bestämmas för utförsel av nederlagsgods.

2. Jämväl för socker, som till riket införes, skall vid utlämnandet sam-tidigt med tull enligt tulltaxan till tullverket erläggas enahanda skatt av 16 öre för varje kilogram; dock att obeskattat socker må från tullkammare över-föras till sockerfabrik, allmänt sockernederlag eller annan tullkammare i den ordning, tullstadgan föreskriver för försändning av oförtullat gods från tull-kammare till tullkammare, och med användande av förpassningsinlaga enligt av generaltullstyrelsen fastställt formulär.

För socker, som enligt 5 § i förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor införes tullfritt, må jämväl frihet från sockerskatt åt-njutas.

Om betalningsanstånd, ställande av säkerhet samt påföljd för fördröjd eller utebliven betalning gäller beträffande skatt för infört socker vad i tull-stadgan rörande tullavgifter stadgas.

22 §.

*Förbud mot
avhållande
av socker an-
norledes än
medelst fak-
turering.*

Socker, för vilket, enligt vad i 21 § 1 mom. sägs, skatt skall erläggas, må icke utlämnas från fabrik eller allmänt sockernederlag annorledes än medelst fakturering. Fakturorna skola på sätt nedan stadgas ligga till grund för be-stämmande av den myckenhet socker, varför skatt skall utgå.

23 §.

*Upprättande
av faktura.*

1. Sådan faktura, som i 22 § avses, skall av tillverkaren upprättas i två exemplar samt förses med nummer i löpande följd inom serier med av kon-trollstyrelsen föreskrivna beteckningar.

Uppgift å faktura om sammanlagda vikten av enligt densamma utlämnat socker skall, förutom med skrift, jämväl anbringas på mekanisk väg med per-forerade siffror.

2. Båda exemplaren av samtliga fakturor skola, allt eftersom de upp-rättas, av tillverkaren överlämnas till vederbörande kontrolltjänsteman, vilken har att genom granskning av de uppförda posterna och deras hopsummering förvissa sig om riktigheten av den å varje faktura upptagna sammanlagda myckenhet socker, varför skatt skall utgå. De granskade och godkända fak-turorna skola av kontrolltjänstemannen förses med särskild kontrollstämpel.

Efter det alla fakturor för dagen överlämnats till kontrolltjänstemannen, åligger det tillverkaren att ofördröjligen till denne avgiva en förteckning, ävenledes i två exemplar, över ifrågavarande fakturor. Sedan förteckningen av kontrolltjänstemannen granskats och befunnits utan anmärkning samt ve-derbörliga anteckningar blivit av honom verkställda i särskild skattepåförings-längd, äger tillverkaren med iakttagande av vad i 25 § 1 mom. stadgas, åter-bekomma det ena exemplaret av förteckningen jämte båda exemplaren av till-hörande fakturor.

Åtgärder, som enligt detta moment åvila kontrolltjänsteman, skola av

honom vidtagas så, att onödigt dröjsmål därav icke uppstår för tillverkare med fakturors utsändande.

3. Nämda kontrollstämpel ävensom formulär till i denna paragraf omförd faktura samt förteckning fastställas av kontrollstyrelsen.

24 §.

Erläggandet av skatt och särskilda avgifter enligt denna förordning utom i fall, som avses i 21 § 2 mom., sker genom inbetalning å statsverkets giroräkning i riksbanken för statskontorets räkning.

Skattens erläggande.

Vidimerad avskrift av levereringsreversal skall ofördröjligen insändas till kontrollstyrelsen.

25 §.

1. Därest anstånd med skattens inbetalande enligt vad här nedan i denna paragraf sägs ej erhållits, skall, innan faktura å socker från fabrik eller allmänt sockernederlag av kontrolltjänsteman återställs till tillverkare, den därå belöpande skatten inbetalas, och vare tillverkare skyldig inför kontrolltjänstemannen förete bevis härå medelst uppvisande av vidimerad avskrift av levereringsreversal.

Kontant inbetalning av skatt.

2. Vill tillverkare åtnjuta anstånd med skattens inbetalande, skall han hos kontrollstyrelsen avlämna bevis, att han hos vederbörande länsstyrelse ställt av densamma godkänd säkerhet för skattens fullgörande intill visst belopp, och må han då åtnjuta anstånd med skattens inbetalande intill detta belopp sålunda, att skatten enligt skattepåföringslängden för en månad skall inbetalas före femtonde dagen i tredje månaden därefter.

Anstånd med skattens erläggande.

3. Försummar tillverkare eller nederlagsinnehavare att inbetala förfallen skatt, skola åtgärder för skattens utmätande omedelbart vidtagas av kontrollstyrelsen; och have den försumlige förlorat rätten att under tillverkningsåret åtnjuta anstånd med skattens erläggande.

Utmätning av skatt.

26 §.

1. Om i annan fabrik än sådan, som omförmäles i 8 §, centrifugering av socker ej företages inom sex helgfria dygn efter den i driftsanmälan uppgivna tiden, åligger det tillverkaren att för hela den tid, varunder arbete icke ägt rum, till statsverket inbetala det kontrollpersonalen vid fabriken tillkommande arvode i enlighet med härför stadgade grunder. Beror uppskov på olyckshändelse eller annan omständighet, varöver tillverkaren ej kunnat råda, må kontrollstyrelsen kunna på ansökning medgiva befrielse från skyldighet, som nyss sagts.

Erläggande av särskilda avgifter utöver skatt.

2. Har under den del av året, arbete i fabriken enligt anmälan fortgått, icke vid fabriken tillverkats i medeltal 5,000 kilogram socker för varje helgfritt dygn, åligger det likaledes tillverkaren att till statsverket inbetala hela det kontrollpersonalen vid fabriken tillkommande arvode.

3. Påkallas vid fristående råsockerfabrik kontrolltjänstemans åtgärd för uttagning av socker under tillverkningsåret mer än sextio särskilda dagar efter det enligt vad i 13 § sägs slutanmälan blivit gjord, skall ersättningen till kontrolltjänstemannen för de överskjutande dagarna gäldas av tillverkaren. När kontrolltjänstemannens åtgärd vid fabrik, varom här är fråga, påkallas

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 155 häft. (Nr 182. Bilaga.) 4

för uttagning av socker i mindre mängd än 5,000 kilogram eller för annat ändamål än antingen uttagning av socker eller verkställande av sådan inventering, som i 14 § sägs, skall ersättningen härför likaledes gäldas av tillverkaren.

4. Nederlagsinnehavare ävensom sådan yrkesutövare, som omförmäles i 17 §, är skyldig att i enlighet med därom av kontrollstyrelsen meddelad uppgift inbetala till statsverket stadgad ersättning för kontrollkostnaden vid nederlaget, respektive fabriken.

5. Fullgöres ej skyldighet att inbetala avgifter enligt denna paragraf, skola åtgärder för avgifternas utmätande vidtagas av kontrollstyrelsen.

27 §.

*Försändande
av obeskattat
socker.*

1. Försändande av obeskattat socker från fabrik eller allmänt socker-nederlag till annan fabrik, allmänt sockernederlag eller tullkammare skall ske medelst förpassning under statens kontroll, och åligger det tillverkare eller nederlagsinnehavare att för sådant ändamål till vederbörande kontrolltjänsteman avgiva förpassningsinläga, avfattad i tre exemplar, enligt av kontrollstyrelsen fastställt formulär. I övrigt skall försändande av socker enligt denna paragraf ske under de villkor och bestämmelser, som meddelas av kontrollstyrelsen.

*Eftergift av
skatt.*

2. För obeskattat socker, som under transport mellan inrikes orter förkommer, skall avsändaren betala vederbörlig skatt. Kan han emellertid styrka, att godset genom skeppsbrott, uppbringning eller annan olycka gått förlorat, må eftergift av skatten äga rum. Till kontrollstyrelsen ställd ansökan härom, åtföljd av handlingar, innefattande erforderlig utredning rörande förhållandet, ingives till vederbörande kontrolltjänsteman, som jämte eget yttrande insänder handlingarna i ärendet till kontrollstyrelsen.

28 §.

*UtbYTE av
skadat socker
utan erlåg-
gande av skatt.*

Har socker, varå skatt påförts, blivit så skadat, att tillverkaren önskar omarbeta detsamma, må under den kontroll, som kontrollstyrelsen föreskriver, sockret för omarbetning åter införas i den fabrik, varifrån det utförts, och socker till lika mängd och av samma slag utan erläggande av ytterligare skatt från densamma utlämnas. Sockrets mängd och slag bestämmas av vederbörande kontrolltjänsteman eller, i tvistigt fall, på tillverkarens bekostnad genom sakkunnige, som kontrollstyrelsen tillkallar.

V KAP.

Ansvarsbestämmelser m. m.

29 §.

*Olaga tillverk-
ning.*

Den, som utan tillståndsbevis tillverkar eller raffinerar socker, böte från och med etthundra till och med tvåtusen kronor eller straffes med fängelse från och med en till och med sex månader samt gälde den i 21 § stadgade skatt, vilken i sådant fall beräknas efter den tillverkning, som med ledning av redskapens beskaffenhet, den tid densamma må hava varit i bruk och vad i övrigt i målet förekommit kan antagas hava ägt rum.

Tillverkar någon utan tillståndsbevis sirap eller melass, straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor.

30 §.

Den, som i syfte att undandraga statsverket skatt,

Undansnillande av socker m. m.

från fabrik, där tillverkning eller raffinering av socker på grund av tillståndsbevis bedrives eller från lägenhet, där obeskattat socker förvaras under kronans lås, eller under transport av obeskattat socker undansnillar sådant,

eller i fabrik för tillverkning eller raffinering av socker eller i allmänt sockernederlag eller under transport av obeskattat socker olovligen bryter försegling eller öppnar eller borttager lås, som kontrolltjänsteman eller tullförvaltnings åsatt,

eller i fabrik eller nederlag, varom ovan sagts, avhänder sig skattepliktigt socker i strid mot bestämmelserna i 22, 23 och 24 §§ i denna förordning eller vidtager åtgärd, varigenom vid uppvägning av socker mindre än sockrets rätta vikt av vågen angives,

eller eljest där svikligen förfar,

straffes med böter från och med femhundra till och med femtusen kronor eller dömes till fängelse från och med en månad till och med ett år.

Den sakfällde erlägge ock den skatt, han undandragit statsverket.

31 §.

Tillverkare ansvarar för förbrytelse, som med hans vetskap mot denna förordning begås av arbetare eller annan vid sockerfabriken anställd person, liksom vore förbrytelsen av honom själv begången. Begagnar tillverkaren ombud vid rörelsens utövande, ansvare ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

Tillverkares och nederlagsinnehavares ansvar för förbrytelse, begången av annan.

Vad i denna paragraf är stadgat om tillverkare äge motsvarande tillämpning å innehavare av allmänt sockernederlag.

32 §.

1. Underlåter tillverkare eller nederlagsinnehavare att fullgöra enligt denna förordning stadgad skyldighet i fråga om bokföring,

Underlåtenhet att iakttaga vissa föreskrifter.

eller vägrar han vederbörande kontrolltjänsteman tillgång till böcker och andra handlingar, vilka denne enligt givna bestämmelser äger granska,

eller vägrar han kontrolltjänstemannen eller den, vilken äger anställa undersökning om förbrytelse mot denna förordning, tillträde till rum eller byggnad, där undersökning må ske, eller tillgång till ritning och beskrivning över fabriken,

straffes med böter från och med etthundra till och med ettusen kronor.

2. Underlåter yrkesutövare, varom i 17 § sägs, att fullgöra enligt denna förordning stadgad skyldighet i fråga om bokföring eller vägrar han den, som äger anställa undersökning i fabriken, tillgång till böcker och andra handlingar, vilka denne enligt givna bestämmelser äger granska, eller tillträde till rum eller byggnad, där undersökning må ske, vare underkastad enahanda ansvar, som i 1 mom. är stadgat.

33 §.

*Underlåtenhet
att iakttaga
föreskrifter i
allmänhet.*

Uraktlåter tillverkare eller nederlagsinnehavare att ställa sig till efterrättelse vad som enligt denna förordning honom åligger eller de föreskrifter i fråga om tillverkares åliggande, kontrollstyrelsen eller vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning eller utfärdad instruktion meddelar, straffes, där ej särskilt ansvar är bestämt, med böter från och med fem till och med etthundra kronor.

34 §.

*Skärpning i
kontrollen till
följd av över-
trädelse av
denna förord-
ning.*

Där tillverkare eller nederlagsinnehavare svikligen undandragit statsverket skatt eller upprepade gånger icke ställt sig till efterrättelse denna förordning eller eljest av kontrollmyndigheten meddelade föreskrifter eller anvisningar och sålunda visat sig brista i förtroende hos sagda myndighet, må kontrollstyrelsen på tillverkarens eller nederlagsinnehavarens bekostnad vidtaga den skärpning i kontrollen, vartill omständigheterna kunna påkalla i syfte att statsverket bekommer den enligt denna förordning föreskrivna skatt på betryggande sätt.

35 §.

*Ansvar vid
lämnande
eller emottagande
av gåva.*

Tillverkare, nederlagsinnehavare eller sådan yrkesutöware, som i 17 § omförmäles, vilken åt kontrolltjänsteman, som över hans fabrik eller nederlag utövar tillsyn, såsom gåva något giver eller erbjuder, böte från och med tjugu till och med tvåhundra kronor. Kontrolltjänsteman, som gåvan mottager, vare underkastad lika ansvar och miste därjämte befattningen.

36 §.

*Ansvar vid
röjande av
yrkeshemligh-
het m. m.*

Den, som innehar eller innehaft befattning med kontrollen vid sockerbeskattningen, vare förbjudet att röja tillverkares yrkeshemlighet eller affärsförhållanden. Gör han detta, och framgår ej av omständigheterna, att han om den hemlighet eller de affärsförhållanden erhållit kännedom å tid, då han dylik befattning ej innehaft, straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av berörda yrkeshemlighet eller affärsförhållanden till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas.

Har i nu omförmälda hänseenden genom kontrolltjänstemans åtgöranden skada uppkommit, vare han ock skyldig den till fullo gottgöra.

37 §.

*Ansvar vid
viss under-
sökning.*

Anställes undersökning, varom i 41 § förmäles, mellan klockan nio om aftonen och klockan fem om morgonen å ställe, dit kontrollpersonalen då ej äger fritt tillträde, men upptäckes ej förbrytelse, böte förrättningsmannen från och med fem till och med femtio kronor, där han ej haft giltig anledning till undersökningen.

38 §.

*Böters gäl-
dande.*

Böter, som enligt denna förordning ådömas, skola, om tillgång till deras gäldande brister, förvandlas enligt allmän strafflag.

39 §.

Då skatt jämte böter blivit ådömd enligt denna förordning, må, där tillgång saknas till skatten eller någon del därav, böterna ej kunna med penningar gäldas, utan skall den sakfällde i stället undergå motsvarande förvandlingsstraff.

*Förvandling
av straff.*

40 §.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla med en tredjedel kronan och med två tredjedelar åklagaren. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel. Sådan del tillkomme dock ej angivare, då angivelse skett av föräldrar mot barn, barn mot föräldrar, makar eller syskon mot varandra, annan skyldeman mot den, hos vilken han njuter kost eller underhåll, fosterbarn mot fosterföräldrar eller tjänare mot husbondefolk, under den tid de äro i tjänsten.

*Fördelning av
böter.*

41 §.

Förbrytelse mot denna förordning må endast åtalas av allmän åklagare, som jämväl äger anställa undersökning för upptäckande av förbrytelse mot densamma. Sådan undersökning bör göras i två vittnens närvaro.

Åtalsrätt.

Finner den, som har befattning med kontrollen, överträdelse begången, som bör föranleda åtal, anmäla han det för allmän åklagare.

Övergångsstadgande.

Magasin, som före år 1905 kommit till användning för förvaring av obeskattat socker, må, även om det icke anses ligga i fabriken närhet, fortfarande begagnas, för så vitt det icke är beläget på längre avstånd än en kilometer från fabriken.

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 1922, vid vilken tid förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker med däri sedermera vidtagna ändringar upphör att vara gällande; dock att anmälan om tillämnad sockertillverkning, ansökan om rättighet att handhava allmänt socker-nederlag samt anmälan om begagnade av sådant nederlag ävensom tillsättningen av kontrolltjänstemän skola för det tillverkningsår, som tager sin början den 1 augusti 1922, ske i enlighet med denna förordning.

*Bilaga F.***Jämförande tablå.**

Förslag till förordning
angående beskattning
av socker

1 § 1 mom.
1 § 2 mom.
2 §
3 §
4 §
5 § (ny)
6 § 1 mom.
6 § 2 mom.
7 §
8 §
9 §
10 §
11 §
12 §
13 §
14 §
15 §
16 §
17 §
18, 19 och 20 §§
21 § 1 mom.
21 § 2 mom.
22 § (ny)
23 § (ny)
24 § (ny)
25 §
26 §
27 § 1 mom.
27 § 2 mom.
28 §
29 §
30 §
31 §
32 §
33 §
34 § (ny)
35 §
36 §
37 §
38 §
39 §
40 §
41 §

Motsvarande stadganden i gällande

Sockerskatteförordning

Ordningsstadga

2 §	—
25 § 1 och 2 mom.	—
1 § 2 mom.	—
8 § 1 mom.	—
9 §	—
—	—
10, 11 och 12 §§	1 §
15 § 1 mom.	3 §
13 § 2—4 mom.	—
14 §	—
25 § 5 mom.	—
16 och 17 §§	—
8 § 2 mom., 18 §	—
—	12 §
19 §	—
30 §	—
21, 26 och 31 §§	7 §
22 §	—
23 och 32 §§	—
3 §	18, 19, 20 och 25 §§
1 § 1 och 3 mom. 4 §	—
5 § 3 och 4 mom.	17 § 1 mom.
—	—
—	—
—	—
5 § 1 och 2 mom.	—
20, 23 §§ och 25 § 6 mom.	20 §
28 § 3 mom.	—
7 §	—
6 §	—
34 §	—
35 §	—
36 §	—
37 §	—
38 §	—
39 §	—
40 §	—
41 §	—
33 och 45 §§	—